

Felavatták Marosvásárhelyen a megszápült Bernády teret

Kis csillagok fölött örködik a városépítő

Fotó: Nagy Tibor

Marosvásárhelyiek tömött gyűrűje vette körbe péntek délelőtt a szakadó esőben a Bernády György restaurált szobrát és a városépítő polgármester nevét viselő, megújult teret. A szebbé, tágasabbá vált emlékhely átadónapságára Bernády sírjának megkoszorúzása után, a 25. Bernády Napok egyik legjelentősebb mozzanataként került sor.

Nagy Székely Ildikó

A Marosvásárhelyi Állami Filharmónia oktettjének műsora után a rendezvénysorozatot negyedszázada szervező Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány kuratóriumának alelnöke, Nagy Miklós Kund elsőként Jáni Rozália kertészmérnököt, a park átalakítására meghirdetett tervpályázat nyertesét szőlitotta az egybegyűlték elé, aki a kivitelezésben is fontos szerepet vállalt.

(Folytatás a 2. oldalon)

Ne feledje idejében megújítani előfizetését! Ha előfizet, biztosan kézhez kapja, féláron!

Színházi események a könyvvásáron

Az idei, november 16-a és november 19-e között sorra kerülő 29. Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásár keretében több színházi, avagy színházi jellegű előadásra is sor kerül a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház épületében.

3.

Újraindult Az előadás születése program

Az idei évadban is várják az érdeklődőket a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának Az előadás születése című, diákcsoportoknak szóló programsorozatára. Az alternatív kulisszajáró esemény az Iskola másként program keretében valósul meg.

4.

Az igazság szabaddá tesz

Beszélgetés a 60 éves dr. Ábrám Zoltán egyetemi tanárral, közíróval, művelődésszervezővel.

5.

OPTICA OPTOFARM

20% KEDVEZMÉNY*

- óvodásoknak
- iskolásoknak
- egyetemistáknak

* Részletek az üzleteinkben.

0265 212 304

Marosvásárhely, Szászrégen, Szováta

ÜRÜGY

Főnök! Az a gyanúm, hogy a ma délelőtti mítőngre nem fogok beérni időben...

ALUKNÉZET
Horváth Szekeres István karikatúrája

OKTÓBER

28., szombat

A Nap kel
7 óra 57 perckor,
lenyugszik
18 óra 14 perckor.
Az év 301. napja,
hátravan 64 nap.

IDŐJÁRÁS

Változékony

Hőmérséklet:
max. 18 °C
min. 5 °C

*Isten éltesse!

Ma SIMON és SZIMONETTA, holnap NÁRCISZ napja. NÁRCISZ: a Nárcisszusz férfinév női párja. Nem a virágnévből, hanem egy saját meztelen testének látványába, szépségébe beleszerelmesedő ifjú görög pásztor, Narkisszosz nevéből vált ismertté; a büntetésből virággá változott fiúról kapta a nevét a tavasz egyik szép korai növénye.

VALUTAÁRFOLYAM

BNR – 2023. október 27.

1 EUR	4,9681
1 USD	4,7033
100 HUF	1,2967
1 g ARANY	300,3958

nevet viselő térről a város mindennapjait.

– Mi pedig, a város és a megye közigazgatási vezetésében, a közönségépítésben szerepet vállalók, szinte kimondatlanul is azt figyeljük, hogy megfelelünk-e Bernády György szigorú elvárásainak, tudunk-e vigyázni a korszakalkotó hagyatékára – hangsúlyozta a megyei tanácselnök.

Soós Zoltán, Marosvásárhely polgármestere reményét fejezte ki, hogy a múltat a jelennel, a hagyományokat az innovációval összekötő, színesebbé, hangulatosabbá tett tér – amelynek a megvilágítását is korszerűsítették – nem csupán találkozóhely, hanem inspiráció is lesz a marosvásárhelyiek számára.

Az ünnepi beszédekert koszorúzás követte, a város, illetve a megye és számos szervezet képviselői, továbbá több iskola diákcsoportja és tanárai tisztelegtek a városépítő megújult szobra előtt.

Miniatűrben a 2024-es Bernády-kiállítás

A parkavató előestéjén, a rendezvénysorozat megnyitóján a Bernády Ház közönségének is különleges élményben lehetett része: a Maros Megyei Múzeum jövő tavasszal nyíló Bernády-kiállításából kaphattak egy – dr. Orbán János történész szavaival élve – „idézeteszerű, tömörített előzetest”.

Az egybegyűlteket Nagy Miklós Kund és Borbély László köszöntötte, majd Molnár Tibor hegedűművész Bach-muzsikája után Orbán János előrevetítette 2024 Marosvásárhelyének egyik minden bizonnyal legjelentősebb kulturális eseményét, amiből egy villanásnyi már a megnyitón megmutatkozott a városépítőről elnevezett Házban.

A Maros Megyei Múzeum lassan másfél éve készíti elő a Bernády György alakját többféle szempont szerint megidézhető állandó tárlatot, amely a Kultúrpalota emeletén kap helyet – mondta előljáróban a történész, majd a Bernády-kultuszhoz új lendületet adó kilencvenes évek es témakörben rendezett kiállításairól szólt. Az emléképalás új momentum a református egyház által megőrzött tárgyakból 2006-ban berendezett Bernády-émlékszoba megnyitása volt a Kultúrpalota első emeletén. Több mint másfél évtized elteltével a megyei múzeum munkatársai úgy érezték, hogy ideje lenne a kortárs múzeumtechnikai elvárásokhoz igazítani ezt a kiállítást, az elmúlt 10-15 év kutatási eredményeit is beépítve az újonnan megszülető tárlat anyagába. Ehhez kiváló alkalmat szolgáltatott az anyaországi Magyar Vidéki Múzeumok Szövetsége által koordinált Magyar Gêniozusz program, amelynek keretében pénzübeli támogatásra nyílt pályázási lehetőség.

„Ő nem egy helyi jelenség”

Az új Bernády-kiállítás több tematikus egységből épül fel. A muzeológusok igyekeztek a hagyományos kronologikus szemléletmódot, az emlékhely-konceptiót, illetve a hőskultuszt háttérbe szorítani, az új kutatási eredményeket hozva előtérbe.

– Bernády nem egy helyi jelenség, hanem országsszerte elismert politikus volt, ezt szeretnénk erőteljesebben felvillantani. Ha közelebről szemléljük a polgármesteri, illetve a közéleti tevékenységét, rendkívül látványos, hogy milyen nagy tehetséggel szötte az országos politikai kapcsolatrendszerét. Próbálunk arra is összpontosítani, hogy milyen lehetőségeket biztosított számára az a tág közép-európai birodalmi terep, ami Bécestől Bukovináig terjedt, ugyanakkor nagy hangsúlyt szeretnénk fordítani a kisebbségpolitikusra is, amiről viszonylag kevesebbet beszélünk, de legalább annyira jelentős a '20–30-as évek erdélyi magyar politikálásában. Természetesen külön fejezetet szentelünk a magánembernek, a férjnek, a családapának – hallhattuk

Orbán Jánostól, aki ezt követően kulcsszavakban körvonalazta a tárlat tematikus egységeit. Ezek szerint a látogatók közelebről megismerkedhetnek majd az Osztrák-Magyar Monarchiában tevékenykedő Bernádyval, az Amerikába utazó városgazdával, a szabadkőművessel, a művészekkel és építészekkel gyümölcsöző kapcsolatot ápoló városépítővel, a kisebbségpolitikussal, otthoni környezetében pedig a mindennapjait élő Bernády Györgyöt láthatják.

Az új kutatási eredmények kapcsán a történész elsősorban Fodor János munkáját emelte ki. Az első alkalommal nyilvánosság elé kerülő múzeumi anyagban egyebek mellett kis bronzplasztikák, valamint Bernády érem- és plakettgyűjteménye is helyet kap. Sok tárgy, illetve írott dokumentum a Maros Megyei Múzeum tulajdonát képezi, ugyanakkor az év elején meghirdetett közösségi gyűjtés során magángyűjtőktől is megannyi értékes felajánlás – iratok, fotók sokasága – érkezett, továbbá hazai és magyarországi kulturális intézményektől is jelentős anyagot kaptak a kiállítás életrehívói.

Szuvenírek, kuriózumok, meg nem született épületek

A tematikus egységek keretében látható lesz majd egy országgyűlési album az 1896–1900-as időszakból, abból a ciklusból, amelyikben Bernády képviselői tisztségét töltött be, illetve előtérbe kerülnek a dualizmus kori marosvásárhelyi szoborállítások; a polgármester amerikai útjáról egy hajóújság, útikönyvek, indiános fotók, valamint a földgázkitermelésről – Bernády utazásának indítékáról – szóló fotók mesélnek, továbbá egy animáció is látható lesz; a marosvásárhelyi építészet pezsgését érzékeltető témakörben Toroczka Wigand Ede és Radó Sándor alakja is erőteljesen kirajzolódik, ugyanakkor fontos szerep jut Bernády György első világháború által derékba tört terveinek: a meg nem épült színháznak, a Maros-Torda vármegyei székháznak, valamint a Bethlen Gábor-múzeumnak, a városépítő megvalósulatlan álmait tervekrajzokban, makettekben, illetve animációk formájában tárulnak a nagyérdemű elé. A jelenlegi polgármesteri hivatal helyére tervezett városi múzeumról fennmaradt vázlattevé igazi kultúrtörténeti kuriózumnak számít, ez ugyanis az egyetlen képi forrás, ami a meg nem született létesítményről valamit elárul – emelte ki Orbán János.

Atfogó előadása végén a történész a Bernády Házban berendezett kis kamarakiállítást ajánlotta a nagyérdemű figyelmébe. Itt egyebek mellett Bernády György egy kevésbé ismert, fiatalkori portréja, az amerikai útról hozott emléktárgyak – egyebek között az utasoknak felszolgált menüt is tartalmazó hajóújság –, a polgármester kapcsolatrendszerét szemléltető, közéleti személyiségekkel – például Kós Károllyal és Móricz Zsigmonddal – folytatott levelezés egy része is megtekinthető.

Kis csillagok fölött örködik a városépítő

(Folytatás az 1. oldalról)

– Doktor Bernády György szerette a virágokat, különösen a rózsákat kedvelte, Marosvásárhelyt a többi között a virágok városává tette. Polgármesterségének idején létesült a városi kertészet, a Rózsák tere, a Városháza előtti tér, a Bolyai tér. Városa iránti elkötelezettsége mellett szól az a tény, hogy a Vár sétány ostorfáit, amelyek nálunk akkor még nem voltak honosak, ő maga hozta el Amerikából hajóval, hogy a kor divatjához híven más nagyvárosok mintájára Marosvásárhelynek is legyen sétálóutcája – emelte ki a park új arculatának megálmodója, aki ezután saját koncepcióját ismertette.

– A tér, melyet városunk értékes műemlék épületei vesznek körül, a barokk kertek mintájára, barokk ültetési móddal és növényhasználatlall készült. Formája adott volt, mivel a szobor nem a tér közepén helyezkedik el, ezért nem teljes a szimmetria a jobb és bal oldal között. (...) A növények úgy vannak kiválasztva, hogy kora tavasztól késő őszig díszítsenek, és télen se maradjon csupasz a tér az örökzöldek révén. A virágok színvilága a környezetükben lévő épületek színéhez igazodik. A teret az utak, járdaburkolatok sűrű színeiből a sárga rózsák,

akárcsak most a krizantémok emelik ki, teszik vidámmá. A krizantémok virágai földre érkezett kis csillagokként ragyognak, este is világítanak, borús, esős napokon a nap ragyogását tükrözik – hallhatuk egyebek mellett Jáni Rozáliától. A kertészemlék beszéde végén köszönetet mondott mindazoknak, akik szavazatukkal, bizalmukkal, illetve gyakorlati támogatásukkal segítették a terv megvalósulását.

Ezt követően Borbély László, a Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány kuratóriumának elnöke a civil kezdeményezéssel újjászületett park kapcsán kiemelte:

– Szükség van arra, hogy Marosvásárhely polgárai érezzék, hogy részt vesznek a döntéshozatalban, és amit tehetségüknek köszönhetően megálmodnak, abban a polgármesteri hivatal partner legyen.

A kuratóriumi elnök a 29 évvel ezelőtti szoborállítás pillanatát is felidézte, amire négy és fél évvel a véres márciusi események után egyhangúlag bölintott rá a helyi tanács, és amihez a nyersanyag a vásárhelyiek közadakozásából gyűlt össze.

Péter Ferenc, a Maros Megyei Tanács elnöke a magyar közösséget erősítő összefogás jelképének nevezte a szobrot, amely közel 30 éve figyel a városépítő polgármester

Borbély László és Nagy Miklós Kund a megnyitón

Fotó: Nagy Tibor

NÉPÚJSÁG

ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroška, Vajda György. KORREKTÚRA: Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. REKLÁM-LAPTERJESZTÉS: Madaras Éva Adrienn. APRÓHIRDETÉS: Petres Emilia.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujas.ro.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. Internet: www.e-nepujas.ro E-mail: nepujas@e-nepujas.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780 és tel/fax: 0265-266-270. Nyomda: Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben: 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15 óra, péntek: 9–14 óra, szombat, vasárnap: zárva.

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

Műtisa

SZERKESZTETTE:

KAÁLI NAGY BOTOND

1608. sz., 2023. október 28.

Baka István

Halottak napja

*Egy kisfiú siet a parkon át,
az esti szélben hintalánc vacog,
zörög a megfakult viharkabát,
az égen borbélytányér-hold inog.*

*Az emlékmű talapzatán, akár
angyalszárnyakból hullatott pihék,
mécsék remegnek, szürke és sivár
a kő, a part, s páncélozott az ég.*

*Mint oszlopról lehorgadó plakát,
nyirkos csirizszagú a félelem,
s megyek, megyek az őszi parkon át,
zsebemben gesztenyék, nyolcévesen.*

75 éve, 1948. július 25-én született Szekszárdon a József Attila-díjas költő, műfordító, a Digitális Irodalmi Akadémia posztumusz tagja. Elhunyt 1995. szeptember 20-án Szegeden.

Kőrösfői Kriesch Aladár: Halottak napja, 1910

Fotó: Magyar Nemzeti Galéria

Színházi események a 29. Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásáron

Az idei, november 16-a és november 19-e között sorra kerülő 29. Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásár keretében több színházi, avagy színházi jellegű előadásra is sor kerül a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház épületében.

A programsorozat november 15-én, szerdán 18 órakor kezdődik, ekkor Újlaki-Nagy Réka *Zsidó székelyek. A bözödújfalusi szombatos közösség emlékezete* című, a Balassi Kiadónál megjelent könyvét mutatják be az Irodalmi Kávéházban. A szerzővel Novák Csaba-Zoltán beszélget, a kötet tematikája szorosan kötődik a könyvbemutatót követő ösbemutatóhoz.

Ugyancsak november 15-én, szerdán 19 órakor kerül sor a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának premierjére, Székely Csaba *Az igazság gyertyái* című színművének bemutatójára Sebestyén Ába rendezésében, a színház nagytermében. „Bözödújfalusi az 1940-es évek elején még látványosan a nyugalom szigete, ugyanis megférnek itt példás békességben a legkülönbözőbb vallások, felekezetek és világnézetek. Itt él többek között egy kis székely közösség is, amelynek tagjai a középkor óta követik a zsidó szokásokat. Ők a szombatosok. Többségük a tizenkilencedik század második felében be is tér az izraelita vallásba, és mire történetünk elkezdődik, ők addigra már zsidó identitással rendelkező székelyek. Háborítatlanul élnek együtt a falu többi lakójával, ám amikor Észak-Erdélyt Magyarországhoz csatolják, a budapesti politika hirtelen betör az életükbe. A származás és a vallási identitás ettől fogva élet-halál kérdésévé válik. Székely Csaba *Az igazság gyertyái* című műve a bözödújfalusiak megpróbáltatásainak állít emléket. A szerző mély empátiával és sajátos humorral fordul e kifejezetten megrendítő téma felé. Egy olyan közösség életébe nyernünk bepillantást, akik mindig is jól megfértek egymással, kivéve a történelemnek abban

a négy évében, amikor a hatalom erőszakkal beleszólt az életükbe. A mű ezt a négy évet meséli el. Az előadást, mely egyben a dráma ösbemutatója is, Sebestyén Ába viszi színre, zenéjét Cári Tibor jegyzi.” Az előadásra jegyek a színház jegypénztárában, illetve a következő linken kaphatók:

<https://teatronational.biletmaster.ro/.../Az-igazsag...>

November 16-án, csütörtökön 10 órakor a nagyteremben a Kiskalász zenekar lép fel *Hepehupa* című interaktív családi koncertjével. A Kiskalász zenekar nevéhez olyan nagy sikerű dalok köthetők, mint a Palacsinta, Nem akarok, Hepehupa, Gyere az Állatkertbe, Zooli, a zebra. Elsősorban Bartos Erika verseinek megzenésítésével lopták be magukat a kisgyermekes családok szívébe, de mára már saját megzenésített verseik is nagy sikert aratnak. Eddig hat CD-jük jelent meg: Zsák-bamacska, Százlábú, Hepehupa, Salátamánia, Gyere az Állatkertbe!, Nyuszimotor, és kékszülőben a hetedik, Gyere menjünk Betlehembe!, amin csak karácsonyi dalok lesznek hallhatók. A műsor válogatás a közönség által kedvelt dalokból. Az együttes tagjai maguk is rutinos szülők, tudják, mennyire fontos a gyerekekkel eltöltött közös idő, ezért megpróbálják felejthetetlen élménnyé varázsolni a koncertjeiket a családok számára, és mint az megszokott minden Kiskalász-koncerten, senki sem fog unatkozni. A belépő ára 25 lej. Az előadásra jegyek a színház jegypénztárában – CSAK KÉSZPÉNZÉRT –, illetve a következő linken kaphatók:

<https://tm.biletmaster.ro/.../44003974/Kiskalasz-Hepehupa>

November 16-án 20 órakor Bánffy Miklós *Naplegenda* című művének színházi felolvasóestje kezdődik.

Ha egyszer kialszik az „ösi tűz”, nem lesz, aki újra meggyújtaná. Ha nem mesélünk a mitikus alakokról, örökre feledésbe merülnek. Ez a kiindulópontja Bánffy Miklós *Naplegen-*

dájának. A valóság azonban az, hogy szereplői ragyogó jelleműek, valamint az erősen misztikus történet formálásának köszönhetően meg is cálója a drámában: mindig lesz, aki tüzet rakjon – tudatosan vagy sorsszerűen –, és táplálja azt, mindig jön egy újabb és újabb hős, aki új meséket, új történeteket hoz. Ez az élet rendje. Az előadásra jegyek a színház jegypénztárában – CSAK KÉSZPÉNZÉRT –, illetve a következő linken kaphatók: <https://tm.biletmaster.ro/?lang=hun...>

November 17-én, pénteken 20 órakor *LIAISON* címmel zenés stand up-ra kerül sor Pokorny Liával a színház nagytermében. „Egy nő magára tekert fehér törülközőben, vizes hajjal az ablakhoz lép. Mögötte a fáradt fehér konyhaszekrényen egyforma fehér csészék gubbasztanak. Kezében telefon. Tárcsáz. Láthatóan feldúlt. A telefont a füléhez emeli, feszülten figyel. Újra tárcsáz, majd hosszan, mozdulatlanul fűl. Aztán leengedi a telefont, hirtelen sarkon fordul és eltűnik. Ki ez a nő, kivel akart beszélni, mi történik vele egy óra múlva, és mi történt három hónappal ezelőtt? Úgy a többi lakás lakói is mind őriznek valami titkot... 15 ablak, 15 nő, 15 történet... 1 színésznő. Ez a LIAISON.” Az előadás 90 perc szünet nélkül, 12 év alattiaknak nem ajánlott. A produkcióra a belépő 60 lejbe kerül. Az előadásra jegyek a színház jegy-

pénztárában – CSAK KÉSZPÉNZÉRT –, illetve a következő linken kaphatók: <https://tm.biletmaster.ro/?lang=hun>

November 18-án, szombaton 11 órakor a gyergyószentmiklósi Figura Stúdió Színház vendégjátékát tekintheti meg a közönség a nagyteremben. *A kis herceg* című produkciót Moşu Norbert-László rendezte. „Ki ne hallott volna már a kis hercegről? Legyen gyerek vagy felnőtt, bizonyára találkozott már élete során Antoine de Saint-Exupéry legendássá vált hősének alakjával, az emblemikus illusztrációkkal a búzaaranyhajú, kék köpenyes kisfiúval, a minivulkánokkal tarkított kisbolygóról, a rózsáról, a rókáról, esetleg a méltán zavarba ejtő rajzzal a kalap formájú óriáskigyőről. Bár a pilóta-író könyve éppen idén 80 éves, generációk során mit sem veszített bájából. (...) A kis herceg gyerekeknek és felnőtteknek egyaránt ajánlott. Orosz Annabella mesés kép látványvilága varázslatos utazásra hívja a kicsiket, a felnőttek pedig – egy óra erejéig – újra gyerekké változhatnak. Mert mindannyian tudjuk, hogy igazán rájuk fér, és hogy a szívük legmélyén nagyon is vágnak rá.” Az előadásra jegyek a színház jegypénztárában – CSAK KÉSZPÉNZÉRT –, illetve a következő linken kaphatók: <https://tm.biletmaster.ro/?lang=hun>.

(Kn.)

Újraindult Az előadás születése című színházi nevelési program

Az idei évadban is várják az érdeklődőket a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának *Az előadás születése* című, diákcsoportoknak szóló prog-

ramsorozatára. Az alternatív kulisszajáró esemény az Iskola másként program keretében valósul meg, lényege, hogy a társulat tagjai lépésről lépésre mutatják be a színpadi elő-

adás létrejöttének mozzanatait. Hogy jutunk el az ötlettől a színpadig? Mit jelent a próbafolyamat? A rendezésnek milyen mozzanatai vannak? Hogy készül az előadásra a színész? Kik segítik a színészi alkotómunkát? Hol készülnek a jelmezek, díszletek? Hogy alakul át a színész színpadi karakterré? Hogyan működik a színpadtechnika? Számos kérdésre adnak választ a vezetett kulisszajárásokon, amelyekre szeretettel várják további diákcsoportok jelentkezését.

Az előadás születése című programsorozat az évadának első napján, e hét hétfőjén az Európa iskola második osztályos, a maroszentgyörgyi általános iskola első osztályos, valamint a marosvásárhelyi művészeti líceum hetedik osztályos, képzőművészet szakos diákjai látogattak el a társulathoz. A tavalyi évad folyamán több mint ezren vettek részt a programon.

Fotó: Kaáli Nagy Botond

A kulisszajáró program kapcsán Melindánál lehet a 0770-898-140-es érdeklődni, bejelentkezni Veress Melindánál lehet a 0770-898-140-es telefonszámon. (Knb.)

New Yorkban tartották a Semmelweis film világpremierjét

New Yorkban, az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulóján, helyi idő szerint hétfő este tartották a Semmelweis Ignác életéről szóló *Semmelweis* című film világpremierjét a Mozgókép Múzeumban (Museum of Moving Image).

Koltai Lajos rendező a vetítésen az MTI-nek elmondta, hogy nem tudományos filmet akart készíteni, hanem az embert, Semmelweis Ignácot akarta bemutatni, aki megtalálta saját útját, amelyet végigjárva elérte célját.

A New York-i világpremier alkalmából Csák János kulturális és innovációs miniszter azt hangsúlyozta a közmédiának, hogy Semmelweis Ignác útja példa. A rosszindulat és a támadások ellenére is végigvitte elképzelését, és ahogy a történelemkönyvekben is szerepel, valóban az anyák megmentőjeként maradt meg az emlékezetben. Megjegyezte, Semmelweis Ignácról ugyanúgy elmondható, hogy emberek millióinak az életét mentette meg, mint a közelmúltban Nobel-díjat kapott Karikó Katalinról.

Káel Csaba, a mozgóképipar fejlesztéséért felelős kormánybiztos, a Nemzeti Filmintézet (NFI) elnöke arról beszélt: a Semmelweis film kiváló lehetőség arra, hogy világszerte bemutassunk egy magyar tehetséget, elmeséljük a történetét. Nagyon nagy a nemzetközi érdeklődés a film iránt, amit még inkább fokoz, hogy az elmúlt hetekben két magyar Nobel-díjnak örülhettünk Magyarországon.

„Ha belegondolunk, Semmelweis felfedezése olyan jelentőségű volt a saját korában, ami felért volna egy Nobel-díjjal, ha akkoriban már létezik ez az elismerés” – fogalmazott.

Káel Csaba hozzátette, hogy „Adolf Zukor is nagyon büszke lenne, ha látná, hogy New

Yorkban magyar filmbemutató van”, utalva arra, hogy a premiernek otthont adó Mozgókép Múzeum az Adolf Zukor által alapított Paramount Pictures egykori New York-i gyártóbázisa, a Kaufmann Studios szomszédságában áll.

Palotai Csenge, a New York-i Liszt Intézet igazgatója azzal kapcsolatban, hogy a filmet a nemzeti ünnepen, október 23-án mutatták be az amerikai nagyvárosban, azt hangoztatta: az alkotás Semmelweis Ignác töretlen hitének és küzdelmes életének állít emléket, aki ugyanúgy hős volt, ahogy a pesti srácok 1956-ban.

A filmbemutatón több mint húsz ország nagykövete vett részt Namíbiától Németországon át Ausztráliáig. Az est kiemelt vendége volt Courtenay Rattray, António Guterres ENSZ-főtitkár kabinetfőnöke, valamint Stewart Simonson, az Egészségügyi Világszervezet (WHO) főigazgató-helyettese, aki elmondta: a film elkészülte fontos lehetőség arra, hogy Semmelweis Ignác alakját a szélesebb közönséghez is közelebb vigyék, és megmutassák, milyen alapvető volt a munkája a teljes gyógyászat terén.

Semmelweis Ignác története nemcsak Magyarországon, hanem az egész világon nagy jelentőséggel bír. „Személyesen is nagy megtiszteltetésként érzem a nemzetközi nyitottság, aminek köszönhetően a róla készült filmet, Koltai Lajos méltó tolmácsolásában, a tengerentúlon is bemutatathatjuk” – hangsúlyozta a film forgalmazójának korábbi közleménye szerint Lajos Tamás producer.

Az NFI támogatásával és a Szupermodern Filmstúdió gyártásában készült romantikus történelmi dráma Semmelweis Ignác magyar szülészorvos életét és munkásságát dolgozza fel. Az orvos a hagyományos teóriákkal

szembeszállva törekedett arra, hogy legyőzze a 19. század egyik legpusztítóbb kórját, a gyermekágyi lázat. Semmelweis Ignác a „vaskalapos vezetés” ellen is harcolt, voltak, akik mindent megtekintettek, hogy tekintélyüket megvédjék a „megszállott magyar orvos” felfedezéseinek következményeitől. A romantikus, fordulatos film megidézi a 19. századi Bécs hangulatát, a korabeli kórház életre-halálra menő tragédiáit, az osztrák és magyar orvosok közötti feloldhatatlan ellentéteket és a gyöttrő szerelmi vágyat.

A film rendezője Koltai Lajos, producere Lajos Tamás, Semmelweis Ignácot Vecsei H. Miklós alakítja. Mellette játszik a filmben Nagy Katica, Gálffi László, Kovács Tamás, Lengyel Ferenc, Szűcs Nelli, Elek Ferenc, Kovács Lajos, Györgyi Anna, Csapó Attila,

Znamenák István, Hajduk Károly, Simon Kornél, Mészáros Blanka és Kizlinger Lilla is. A Semmelweis operatőre Nagy András volt, a forgatókönyvet Maruszi Balázs írta. A film dramaturgia Goda Krisztina, látványtervezője Pater Sparrow, jelmeztervezője Szakács Györgyi, vágója Kovács Zoltán.

A Semmelweis című film világpremierjét a Nemzeti Filmintézet és a New York-i Liszt Intézet szervezte.

Az esemény kiemelt támogatója a Semmelweis Egyetem fenntartója, a Nemzeti Egészségügyi és Orvosképzésért Alapítvány volt.

Az alkotást a Los Angeles-i Magyar Filmfesztiválon is levetítették október 27-én. Magyarországon november 30-án kerül a mozikba az InterCom forgalmazásában.

Variety: Koltai Lajos csaknem két évtized után visszaült a rendezői székbe

Csaknem két évtized után visszaült a rendezői székbe Koltai Lajos – írta a *Variety.com* hollywoodi hírportál a *Semmelweis* című életrajzi film Los Angeles-i bemutatója alkalmából.

A kosztümös filmet, amelyben a magyar orvos szembe fordul korának egészségügyi rendszerével, a 21. Los Angeles-i Magyar Filmfesztivál nyitófilmjeként vetítették október 27-én a Laemmle Monica Film Centerben.

A Semmelweis film 1847-ben egy bécsi szülészeti klinikán játszódik, ahol titokzatos járvány szedi áldozatait. A filmben – melynek címszerepét a feltörekvő tehetség, Vecsei H. Miklós alakítja –, a magyar orvos, Semmelweis Ignác versenyt fut az idővel, hogy megoldja a rejtélyt, és életet mentsen, de közben meg kell küzdenie a város egészségügyi intézményeivel is – foglalta össze a lap a film hátterét.

A *Variety* cikke emlékeztetett arra, hogy az úttörő orvosról több magyar produkció készült már: Tóth Endre 1940-ben, Bán Frigyes pedig egy évtizeddel később forgatott róla életrajzi filmet. Mint Koltai a lapnak elmondta, Bán filmje, amelyre még gyermekkorából emlékezett, nagy hatással volt rá.

A rendező arról is beszélt, hogy nagy kihívásnak tekintette az életrajzi film elkészítését a magyar történelem egyik leghíresebb orvosáról. A főszereplő kiválasztása is komoly feladat volt, mivel szimpatikus, ugyanakkor határozott karaktert kellett ábrázolni, aki „a saját útját járja”, és nap mint nap meg kell vívnia küzdelmeit, miközben „minden, az egész rendszer ellene van”.

A főszerepet játszó Vecsei a *Variety* bemutatása szerint főként színházi alakításairól ismert, míg a Semmelweis asszisztensét és szerel-

mét, Emma Hoffmant alakító Nagy Katicát korábban Mundruczó Kornél *Jupiter holdja* című filmjében is láthatta a közönség.

Koltai egy diákkönyvtárban figyelt fel Nagy Katicára a Színház- és Filmművészeti Egyetemen, ahol a filmrendező mesterképzést vezet. Mint a rendező a lapnak kifejtette: „bizonyos szempontból ez nagyobb szerep, mint Semmelweisé”, mivel a poklot is meg kell járnia, és „az élet sokféle módon próbára teszi őt”.

A cikk Koltai filmes pályafutására visszatekintve felidézte, hogy három éve operatőrként dolgozott az Oscar-díjas Szabó István *Zárójelentés* című filmjén, és 2001-ben Giuseppe Tornatore *Maléna* című filmjének fényképezéséért Oscar-díjra jelölték. 2005-ben debütált rendezőként a *Sorstalanság* című megrázó holokausztdrámával. Két évvel később pedig az *Estét* rendezte meg hollywoodi sztárszerep-

osztással: Vanessa Redgrave, Glenn Close, Eileen Atkins és Meryl Streep közreműködésével.

Amikor, csaknem két évtizeddel később, most ismét rendezőként tért

vissza, úgy érezte, mintha sohasem hagyta volna el a rendezői székét.

„Nagyszerű volt ismét rendezni. Semmit sem felejtettem el” – mondta a lapnak Koltai.

Koltai a Semmelweis forgatásán

Az igazság szabadabbá tesz*

Beszélgetés a 60 éves dr. Ábrám Zoltán egyetemi tanárral, közíróval, művelődésszervezővel

– **Szinérváralján születettél épp hatvan éve.**

– A papgyermek többsége nem ott születik és nevelkedik, ahol nagyszülei megalapozták a családi fészket. Sorsszerű hát a születésem helyszíne, Szinérváralja (románul Seini), amely 26 km-re van Nagybányától és 36 km-re Szatmárnémetitől. A Szamos jobb partján fekszik, Koltótól északnyugatra. Édesapám itt volt református lelkész, édesanyám gyermekorvos.

– **Meséld szüleidről, felmenőidről!**

– Édesapám, Ábrám Sámuel közel negyedszázadon át Szinérváralján, majd 24 évet Szatmárnémetiben szolgált. Első szolgálati helyén templomot tataroztatott, énekkart működtetett, felkarolta az ifjúsági és nőszövetségi tevékenységet, folyamatosan táplálta a település szülőltének, Sylvester Jánosnak az emlékét. Németi gyülekezetében végzett szolgálata során templomot, ifjúsági központot és ravatalozót építtetett, gazdag és szerteágazó gyülekezeti életet irányított, számos rendezvényt, egyházi eseményt kezdeményezett és szervezett. Nehéz időkben is tiszta lelkiismerettel szolgált a népet és gyülekezetét. Jelenleg 90 éves. Édesanyám (1937–2012) orvosként és papnéként, szerteágazó teendői mellett, vallási és történelmi témájú írások szerzője volt. Hittel szolgált egyházát, ugyanakkor gyógyított, lányokat és fiúkat egészségre nevelt. Két gyermeket és hat unokát adott a nemzetnek. Apai nagyapám, id. Ábrám Sámuel (1910–1988) gazdálkodó volt, aki 1959-ben koncepció per áldozata, az érendrédi csoport egyik elítélte lett, megjárta a Duna-deltai kényszermunka poklát. Anyai nagyapám, Sárközi Lajos (1884–1964) egyházi író, református lelkész volt Nagykolcson, Szatmárnémetiben, és idős korában politikai okokból négy éven át Szinérváralján szolgált. Olyan történelmi korszakról beszélünk, amikor felértékelődött a kisebbségi sorsban élő magyarság számára az egyház nemzetmentő és identitást megőrző szerepe. Mindkét nagyapám a kommunista rendszer meghurcolta volt; életpályájukat egy-egy könyvben ismerttettem: *Sárközi Lajos élete és munkássága, valamint Az igazság szabadabbá tesz. Ábrám Sámuel élete, a kommunizmus áldozatainak emlékezete.*

– **Milyen emlékeid vannak az iskolás évekről?**

– Szorgalmas, felelősségtudó, zárkózott diák voltam, aki igyekezett eleget tenni a maga és mások elvárásainak. 1982-ben szintizesre érettségiztem a későbbi Kölcsey Ferenc Gimnáziumban, mely akkoriban a legjobb eredményeket felmutató líceuma volt az erdélyi magyarságnak. Negyvenes létszámú matematika-fizika osztályunkból mindenki bejutott valamilyen egyetemre, ami akkoriban nagy eredménynek számított. Diákéveim alatt huszonöt tantárgyolimpián szerepeltem, matematikából és magyarból a végső szakaszig jutottam. Eleinte matematikusnak készültem. Aztán eljött a kamaszkori lázadás ideje, s 1982-ben az orvosi felvételiztem.

– **Mikor találkoztál az irodalommal, kik fogták előbb a „ceruzád”?**

– Az „írói vénát” elsősorban Lajos nagyapámtól örököltem, aki elbeszéléseket írt, egyházi lapot szerkesztett, prédikációs kötetet adott ki. Középkolásként verseket írogattam, de betűvető tevékenységem egyetemista éveim alatt teljesedett ki. Négy éven át voltam a *Ginduri Studențești* szerkesztője és fotósa, 1986-ban pedig harmadma-

lágmegváltó naivitással igyekeztem valamit tenni, kiemelni egy „cseppet” a tengerből. A hatalom sokszor bizonyult bürokratikusnak. Nyilván érezni kellett a határokat, s némi szerencse is kellett, de a mai napig büszke vagyok arra, hogy amikor az *Igaz Szó* irodalmi körét is betöltötték, „a tirgumuresi orvostanhallgatók” 1986-ban alapított Com-

árjában végre állásokat hirdettek meg a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemre, gyakornoknak jelentkeztem, és vizsgáztam a Közegészségtani Tanszékre. Ott láttam esélyt és lehetőséget.

– **A ’89-es változások után téged választottak a MADISZ első elnökének.**

Fotó: Szucher Ervin

gammal (Pávai Zoltán, Seres-Sturm Róbert) megalapítottam és három éven át irányítottam a marosvásárhelyi orvostanhallgatók *Communitas* körét, amelynek létrehozásával szinte párhuzamosan folyt a megfigyelésem.

– **1982-ben bejutottál a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Intézetbe, amit ’89-ben végeztél el. Milyen emlékeid vannak a városról, egyeteméről, irodalmi életéről?**

– Marosvásárhelyt egykor a virágok városának és az orvosképzés fellegvárának tartották. A várost hamar megszerettem; négy évtizede élek itt, számomra élhető város mind a nagyságát, mind az általa nyújtott lehetőségeket, mind a környezeti és kulturális környezetét illetően. Persze, a ’80-as években egyetemistaként sokkal inkább a magunk belső életét éltük, de rendszeresen jártunk színházba, koncertre. Az „árgusan figyelő szemek” tudata bennünk is élt, miközben vi-

munítás köre mindvégig rendszeresen, kéthetente megtartotta összejöveteleit a fiúbentlakásban. (A kör történetét részletesen megírtam a *Székelyföld* folyóirat 2017. januári számában: *Harminc éve alakult a Communitas kör.*)

– **Amikor végeztél, hová kaptad a kinevezést, és mire szakosodtál a későbbiekben?**

– Köztudott, hogy a ’80-as években politikai megfontolásból a marosvásárhelyi végzetek zöme Moldvába került, ezért mi a valamilyen módon Magyarországra kerülés és a Kárpátokon túli kihelyezés gondolatai között örlődünk. Mégis, 1989 decemberében a kommunista hatalom utolsó végzős évfolyamának tagjaként, Marosvásárhelyre nyertem kihelyezést, a municípiumi kórházba. Mintha a minisztériumban már megéreztek volna a közelgő változásokat, viszonylag több erdélyi helyet hagytak jóvá. A kihelyezést követő napokban el is kezdődtek a rendszerváltó események, amelyek akarva-akaratlanul a közösségi szerepvállalás és áttelesen a politika irányába sodortak. Orvosi diplomával a zsemben azonban nem kerestem egyéb érvényesülési lehetőséget, és amikor 1991 febru-

– Ellenzéki tevékenységemnek köszönhetően az 1989 karácsonyának szentestéjén megalakuló Romániai Magyar Demokrata Szövetség Maros megyei szervezete első intézőbizottságának, későbbi választmányának a tagja lettem. Innen már mi sem volt természetesebb, mint segíteni az ifjúság önszerveződését. 1990 májusáig elnöke és jogi személyiségének megteremtője voltam a Maros megyei MADISZ-nak (Magyar Demokratikus Ifjúsági Szervezet). Életemben még nem tapasztaltam annyi önzetlen lelkesedést, tetterkész segíteni akarást, világmegváltó gondolatot, mint 1990 januárjában-februárjában. Bizonyos értelemben valami olyasmit élhettünk át, mint nagyapáink a bécsi döntéskor, vagy apáink az 1956-os forradalom és szabadságharc napjaiban. Két éven át a Magyar Ifjúsági Szervezetek Szövetsége (MISZSZ) elnökségi tagja is voltam. Akkor az ifjúsági ernyőszervezet a romániai magyar ifjúság derékhatát, szellemi és mozgalmi elitjét alkotta, mi pedig hozzájárultunk az erdélyi magyar közösség lelki-szellemi épüléséhez. Fontosnak tartom megemlíteni: főszerzője és házigazdája voltam

a MISZSZ első országos, egyúttal alapító kongresszusának, amelyre a marosvásárhelyi véres márciusi események sodrában került sor 1990. március 17–18-án. A marosvásárhelyi MISZSZ-kongresszus a romániai magyarság 1989 utáni történetének az első kongresszusa volt, öt héttel megelőzve az RMDSZ nagyváradi kongresszusát. Ezért vitathatatlanul része lett az erdélyi magyar politikatörténetnek, fontos mozzanat a romániai magyarság újkori történetében. Összesen 21 körzet, 16 megye, Bukarest ifjúsági magyar szervezetei, az egyetemek, valamint vallási szervezetek mintegy 250 küldötte, néhány román ifjúsági demokratikus szervezet reprezentánsa, hazai és külföldi meghívottak, megfigyelők, sajtótudósítók vettek részt a kongresszus munkálataira, mindannyiunk közérzetére. Mégis, ki gondolta volna, hogy Sütő András március 17-én reggel írt köszöntőlevele, amely felolvasásra került a megnyitón, talán az utolsó írás volt, amelyet a Herder-díjas író „két szemmel” alkotott...

– **1991-ben elvégezted a budapesti Bálint György Újságíró-iskola belpolitika szakát. Miért tartottad fontosnak, hogy az orvosin kívül legyen még egy diplomád?**

– Egyrészt már évek óta szerepeltem a sajtóban, a rendszerváltás előtt az *Ifjúmunkásban*, a *Vörös Zászlóban* és az *Előrében* jelentek meg verseim, írásaim. Másrészt 1990-ben, az ifjúsági megbeszéléseken az állásfoglalások, nyilatkozatok megfogalmazói között voltam, és abban az évben főszerkesztője a Maros megyei MADISZ ifjúsági lapjának, a *Pillanatnak*. Innen adódott, hogy amikor felajánlottak egy képzési helyet a MISZSZ ifjúsági szervezetnek, engem ajánlottak. Éveken át közöltem a romániai, magyarországi és más kisebbségi lapokban: *Ring*, *Új Magyarországnak*, *Látélet*, *Átalvető*, *Bécsi Napló*, még jó tucatnyiban. A ’90-es évek elején, a Marosvásárhelyi Rádió külső munkatársaként, a *Peremvilág* című műsorban szerepeltek interjúim, 1996–2000 között a Kolozsvári Rádió marosvásárhelyi tudósítója voltam. Megszüntetéséig a *Kronika* napilap *Szempon* című rovatában jelentek meg írásaim, ezek közül válogattam a *Kronikás szempon* című kötetbe. Jelenleg a Maros megyei napilap, a *Népújság*, a református egyházi lap, az *Úzenet*, valamint néhány portál közli írásaimat. Egyébként értelmiségi feladatnak, a közönségnek szánt ajándéknak tartom ezt a teljesen ingyenes újságírói tevékenységet, és igyekeztem a lehetőségekhez mérten egyenes és szókimondó lenni. Természetesen külön téma a szakírói ténykedésem, a szakfolyóiratokban megjelentetett közleményeim, amire itt nem térhetek ki részletesen, de azért megemlítem: közel egy évtizeden át voltam főszerkesztője az *Orvostudományi Értesítő* szaklapnak.

– **1995-ben Magyarok a nagyvilágban címmel, Majla Sándor szerkesztésében jelent meg első könyved**

(Folytatás a 6. oldalon)

A Semmelweis vetítésével kezdődött a Los Angeles-i Magyar Filmfesztivál

A Semmelweis című film vetítésével kezdődött a 21. Los Angeles-i Magyar Filmfesztivál pénteken Koltai Lajos rendező részvételével, aki munkássága elismeréseként életműdíjat vehet át – áll a Nemzeti Filmintézet (NFI) tájékoztatójában.

A Los Angeles-i Laemmle Monica Film Centerben péntektől keddig a legújabb magyar filmké a főszerep; az ötnapos rendezvényen 19 mozifilm van műsoron, köztük Magyarország hivatalos nevezése az Oscar-versenybe, a *Kojot négy lelke* és *A nemzet aranyai*, amely több mint 90 ezer nézőjével az elmúlt időszak kiemelkedő mozikere volt – olvasható a közleményben.

Péntek este Koltai Lajos rendező és Nagy Katica főszereplő személyes részvételével a Semmelweis című film gálavetítése nyitotta meg a fesztivált. A Semmelweis Ignác életéről szóló új magyar film az Oscar-díjra jelölt Koltai Lajos rendezésében készült, a hét elején New Yorkban volt a világpremierje, majd november végétől lesz látható a magyarországi mozikban.

Mint az NFI közleménye felidézi, a nagy presztízsű amerikai filmes hírportál, a *Variety* a premier kapcsán részletes írást szentelt az új magyar filmnek, megszólaltatva Koltai Lajost is.

A Los Angeles-i fesztivál közönségének Gauder Áron is személyesen mutatja be a *Kojot négy lelke* című animációs filmjét, amely az indián teremtéstörténetet meséli újra, és korunk égető kérdéseit állítja középpontjába. A *Kojot négy lelke* nyáron a franciaországi Annecyban, az animációk legjelentősebb fesztiválján elnyerte a zsüri díját, míg a sanghaji fesztivál a legjobb animáció díjával tüntette ki, azóta több mint 50 fesztiválra kapott meghívást, és nemzetközi forgalmazásra megvásárolta a Gebeka világ-

Fotó: MTI/Balogh Zoltán

forgalmazó. A *Kojot négy lelke* Magyarország hivatalos nevezése az Oscar-versenybe – áll a közleményben.

A közelmúlt kiemelkedő filmjei közül látható lesz Los Angelesben a *Blokád*, a *Hadik*, a *Hat hét*, a *Szia, életem!*, az *Együtt kezdtük*, a *Magasságok és mélységek* és Jankovics

Marcell *Toldi*-feldolgozása is. Az NFI Filmarchívum és a Filmlabor által felújított filmtörténeti klasszikusokat is kínál a fesztivál, köztük Sándor Pál *Ripacsok* és Szabó István *Budapesti mesék* című alkotásait. A fesztivál zárófilmje Zákonyi S. Tamás *A nemzet aranyai* címmel a magyar vízilabda-le-

gendákról forgatott dokumentumfilmje lesz.

A 21. Los Angeles-i Magyar Filmfesztivált a Nemzeti Filmintézet támogatásával a Bunyik Entertainment szervezi, további információk a rendezvénysorozatról a <https://www.21hfla.com> internetes oldalon található.

Az igazság szabadabbá tesz*

(Folytatás az 5. oldalról)

a székelyudvarhelyi Ablak Kiadónál. Mit tartalmaz a kötet, milyen üzenetet kívánt átadni azokban az években a magyar olvasóknak?

– A könyv saját magyarságtételeimnek, a közösség megmaradása iránti közös felelősségérzetnek a kifejezője. Öt világrész magyarjai vallanak a megmaradás esélyeiről, az anyanyelv és a magyar kultúra megőrzésének fontosságáról. Arról a biztató változásról, amely a kommunizmus bukása után bekövetkezett a kisebbségben, szórványban, diaszpórában élő magyarok életében. Ötven közismert vagy kevésbé ismert személy vallomása a megmaradásról.

– Szeretsz fotózni?

– Egyetemista koromban hobbi- és értékmegőrzés, dokumentálás céljából fotóztam, oszlopos tagja voltam az egyetemisták fotóköriének. Később több csoportos kiállításon szerepeltem, ötször szerveztem egyéni fotókiállítást – az alábbi címeikkel: *Dél-Afrika fotókban*, *Nyitott ablak a világra*, *Örmény múlt és jelen*, *Erdélyi református élet*, *Periprava*.

– Kiket tanítasz?

– Magyar nyelven az orvostan-hallgatókat, a fogorvostan-hallgatókat, régebben az egészségügyi asszisztenseket is; románul a diéta-tika, valamint a balneo-fizio-kinetoterápia szakos diákokat. Negyedszázadon át tanára, 2004–2008 között tanulmányi igazgatója voltam a Református Egészségügyi Iskolának; ez idő alatt a Bod Péter Diakóniai és Tanulmányi Központ igazgatói tisztségét is betöltöttem. Nyolc tanórára át pedig a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem óraadó tanáraként működtem.

– Milyen sajátos találmányod van, amiről 2018-ban könyvet írtál?

– A szokásos egyéni születésna-

pon túl több családtag születési dátumából közös családi születésnapot számíthatunk ki. Ez a nap csupán egy matematikailag meghatározott időpont lesz, a családtagok születési dátumaiból kiszámított középátlagos családi születésnap. Ezen a napon a család annyi éves összességében, mint az abban az évben az egyes családtagok által betöltött életevek számának az összege. Mivel a középátlagos családi születésnap Gauss-eloszlású haranggörbét ír le, a legnagyobb valószínűség szerint nyári időpontra esik, és ezáltal könnyebben megtertartható. Ugyanakkor a kerek évfordulós családi születésnapnak az időpontja is kiszámítható, amit érdemes megünnepelni.

– Alapító tagja vagy az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek. Milyen feladatok várnak ezen a téren a hazai orvostársadalomra?

– Az Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvos- és Gyógyszerésztudományi Szakosztályának a tevékenysége a magyar nyelvű tudományos ülésszakok megszervezése, a tudomány népszerűsítése, valamint a tudományos munkák közlésének a biztosítása felé mutat. Választmányi tagként, jegyzőként közel egy évtizeden át az Orvostudományi Értesítő főszerkesztőjeként ezt képviseltem magam is.

– Egy időben alelnöke, aztán elnöke voltál a Maros megyei EMKE szervezetnek. Ez idő alatt állítottad a Petőfi-szobor (2000-ben), és minden év január 1-jén Marosvásárhelyen Petőfi-ünnepségekre kerül sor. Mit emelnél ki az EMKE megyei elnökeként három mandátumon át, illetve a szervezet egyik területi alelnökeként kifejtett tevékenységeid közül?

– 2004-ben az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület kezdeményezésére és szervezésében ünnepeltük meg először a magyar

kultúra napját Marosvásárhelyen. Mivel 2008-tól az erdélyi magyar közművelődés napját is megtartjuk – az EMKE születésnapján, április 12-én vagy ahhoz közeli időpontban –, erre tevődött a hangsúly. Ilyenkor okleveleket adunk át az arra érdemesülőknek, a közművelődési élet fellendítése érdekében kifejtett tevékenységük elismeréseként. 2003 januárjában tartottuk az első megemlékezést a Don-kanyari áldozatokra – elsőként és legteljesebben Erdélyben, azóta minden évben megemlékezünk. Tudományos tanácskozásokat, kiállításokat, emléktúrákat, előadásokat szerveztünk, és ami a legfontosabb: 2005-ben sor került a római katolikus temetőben egy emlékmű felállítására.

Kellemes emlékeim közé tartoznak az 1990–2000-es években megszervezett honismereti népfőiskolák, Gyöngykoszorú-találkozók, a gyermekek számára megrendezett népdaléneklési versenyek, az egykori Marosvásárhelyi Napok EMKE-rendezvényei, a citrások találkozói, a különböző közművelődési eseményeken való részvételek. A megmaradás, az identitás megőrzés ügyét szolgáltattam hittel, hűséggel egy elanyagiasodott, megváltozott értékrendű világban az EMKE jelszavának a jegyében: Ki a köznek él, annak élni érdemes.

– Milyen díjat és elismerést kaptál?

– A legnagyobb megtiszteltetés számomra, hogy idén augusztus 20-án alkalmából magyar állami kitüntetésben részesültem, megkaptam a Magyar Érdemrend lovagkeresztjét. Az indoklás szerint az erdélyi, különösen a marosvásárhelyi kulturális közéletben betöltött szerepemért, tényfeltáró újságírói, szak- és közírói munkámért, valamint a marosvásárhelyi egyetemen végzett

kutatói-oktatói tevékenységem elismeréseként. Utóbbi miatt olyan, az erdélyi magyar orvostársadalom számára létrehozott szakmai megbecsülésnek örvendhetek, mint a Pápai Páriz Ferenc-díj és a Lencsés György Ars Medica díj, továbbá közegészségügyi munkásságomért Pro Hygiene emlékéremmel tüntettek ki, és megkaptam a Genersich Alapítvány határon túli díját. Közművelődési tevékenységem elismeréseként 2002-ben az EMKE Balázs Ferenc-díjában, majd Ex Libris Díjban (2017) részesültem, a magyar kultúra lovagja lettem (2018), és felvettek a Vitézi Rendbe. Az egyetemi szenátus magyar tagjaként 2012 januárjában többdelmagammal részt vettem Budapesten a *Köztársaság Elnökeinek Erdemérmé kiállítását átnyújtásakor*, amelyet Szabó Béla akkori dékánhelyettes kapott a magyar tagozat nevében a saját maga és a magyar szenátusi tagok által kifejtett kiállításért.

– Kérlek, sorold fel eddig megjelent köteteid címét és a megjelenésük évét!

– Ezek közt található szakkönyv, interjúkötet, településmonográfia, útleírás, emlékkönyv, cikkgyűjtemény. Az egyetemi jegyzetek mellett, szerzői, szerkesztői munkám eredményei. A legfontosabb címek: *Magyarok a nagyvilágban* (1995); *Zavaros a Nyárád* (1996); *Népfőiskola Erdélyben* (1996); *Communitas-emlékkönyv* (1996); *Műemlékvédelem és környezetvédelem* (1997); *Szentegyháza* (1998); *Dietetika* (1999); *Misszesek voltunk* (2000); *Életmód – egészség* (2000); *Táplálkozás és élelmezés* (2001); *Egyesült Királyság. A szigetország vonzásában* (2002); *A Maros folyó szennyeződése Marosvásárhely környékén* (2002); *Megy a gyűrű* (2002); *Falugondnokság* (2005); *A*

Don-kanyari áldozatokért (2005); *Százhusz éves az EMKE* (2005); *Társadalom-egészségtan* (2006); *Sárközi Lajos élete és munkássága* (2014); *Hogyan tovább, erdélyi magyarság?* (2014); *Az egészségmegőrzés és az egészségnevelés alapjai* (2016); *Csodálatos tanúságtétel. Vizi E. Szilveszternek sok szeretettel Erdélyből* (2016); *Az ige testté lett* (2017); *Dél-amerikai szentháromságok* (2017); *A család közös születésnapja* (2018); *Az igazság szabadabbá tesz* (2018); *Dohányzást megelőzési képességfejlesztés Romániában* (2018); *Kronikás szempontok* (2019); *Bukovinától az Al-Dunáig* (2019). Továbbá sajtó alá rendeztem Zonda Attila *Bársonyszékek és hangulatok* című post mortem könyvét (1997).

– Meséj a családdról, a gyerekekről, az unokákról!

– Öt gyermek édesapja és két kislány nagypapja vagyok. Zenész, matematikatanár, pszichológusjelölt voltam közöttük.

– Van valamilyen üzeneted a fiatalok számára?

– Nap mint nap töltődünk fel újabb reménysugarakkal, hisz évekkel, évtizedekkel ezelőtt sokkal rosszabb volt a helyzetünk, életminőségünk, és részben rajtunk áll vagy bukik: lesz-e jobb a jelenleginél. Ha vágyaink mégsem teljesülnek, legalább a magunk „szigetét” valósítsuk meg... Hiszen saját emberi erőforrásaink, társadalmi tőkénk – minden nehézség ellenére – képes lehet nagy eredményekre... Madách Imre szavai mindenkor és minden nemzedék számára érvényesek: Ember, küzdj, és bízza bízál!

*Fejezet Székely Ferenc a napokban megjelent, 12 beszélgetést tartalmazó, *Égbe nyúló hegyek* című interjúkötetéből.

Örtüzek

Dr. Ábrám Zoltán

A Székely Nemzeti Tanács és támogatói október utolsó vasárnapján, immár hagyományosan, közös imára és őrüzgyújtásra hívják mindazokat, akiket nem hagy közömbösen Székelyföld autonómiájának napja. Leginkább a saját erőinkre, értékeinkre és alkotóvállalásunkra alapozhatunk, miközben tanulunk kell múltunk történéseiből, és fennmaradásunk érdekében szorgalmaznunk kell a kedvező demográfiai helyzet és jövőkép kialakítását, azt vallva, hogy megmaradásunkat és fennmaradásunkat csakis a magyarság, a székelység nemzeti autonómiája biztosíthatja. A pozitív és követendő példák (Dél-Tirol, Katalónia, Skócia stb.) erre biztatnak.

A megfelelően értelmezett autonómia a mindennapi életünk szerves része, még azt is mondhatnám, hogy testi, lelki, szellemi, társadalmi egészségünk biztosítója. Elég csak arra gondolnunk, hogy egyes tudósok megfogalmazása alapján az egészség autonómiát jelent, vagyis az egyén önálló-

ságát. Ennek megfelelően az autonómiát (személyi, kulturális, területi) a mindennapi életünkben kell gyakorolnunk.

Az egészség (önállóság, önellátás) és az autonómia (önigazgatás) párhuzamba állítása folytatható. Amiként az egészség megőrzésének és fejlesztésének feltétele a szükséges ismeretek elsajátításán túl az egészséges magatartás kialakítása, az ismeretek és szabályok alkalmazása a mindennapi életben, azonképpen az öngazgatással kapcsolatos példák megismerése, az autonómia helyes értelmezése és gyakorlati megélése egyaránt erőfeszítéseket igényel mind az egyén, mind a közösség részéről.

Minden nehézség ellenére örökösen biztatóul szolgál, hogy az ENSZ közgyűlése által 2007-ben elfogadott nyilatkozat legelső cikkelye kimondja: „Az őslakos népeknek, akár csoportként, akár egyénként, joga van az Egyesült Nemzetek Alapokmányában, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában és a nemzetközi emberi jogban elismert valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes körű élvezetére.”

**Székelyföld
Autonómiájának
Napja**

Világítsanak a béke őrüzei!

2023. október 29.

- Délelőtti ima az autonómiáért
- 17.30 órától őrüz Székelyföld minden településén

Marosvásárhely és Marosszentgyörgy Székely Tanácsa közösen szervezi a marosvásárhelyi őrüzgyújtást a Sörpatikánál, ahol a marosszentgyörgyiek kórusal, zenészekkel színesítik az alkalmat, továbbá oklevelet adnak át értékes munkásságukért Bod Aladárnak és Barabás Lászlónak. Maros megyében még lesznek őrüzek Szovátán, Makfalván, Hármásfaluban, Székelykakasdon, Panitban, Bándon és Pókában.

ETV ERDÉLYI MAGYAR TELEVÍZIÓ

Hiteles!

VASÁRNAP 17:30-TÓL

Balázs Attilával

Üzleti sikereinek titka:

a jó **REKLÁM!**

Hirdessen a NÉPÚJSÁGBAN
Maros megye legnépszerűbb napilapjában!

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

JÓKÍVÁNSÁG

Drága édesanyám, köszöntelek most téged, hisz neked köszönhetek mindent, azt is, hogy élek. Te vagy az én mindenem, boldogságom, kincsem, szívemben mindig velem vagy, azt érzem.

BÜKKI ILONÁNAK Désfalvára 76. születésnapja alkalmából sok erőt, egészséget, hosszú, boldog életet kívánunk. Szeretteid. (sz.-l)

MINDENFÉLE

VÁLLALUNK szobafestést, szigetelést, tetőkészítést, cserépmosást a tetőn, vasmunkát, vaslépcsőt, vaskarzat, kerítés készítését, bármilyen kisebb javítást. Tel. 0756-596-889, Berecki Sándor. (21130-l)

VÁLLALJUK háztetők készítését cserépből vagy Lindab lemezből, hidroizolációt kartonnal vagy poliészterrel, meszelést és kisebb javítást stb. Nyugdíjasoknak 10% kedvezményt adunk. Tel. 0745-680-818, Csaba. (21131-l)

KÉSZÍTÜNK háztetőt, vállalunk szigetelést, kerítésjavítást, tetőjavítást, meszelést és más munkát is. Tel. 0754-476-154, István. (21132-l)

SZAKEMBER vállal bádógosmunkát, tetőjavítást, meszelést, vakolást, kerítéskészítést, tetőjavítást. Tel. 0724-149-358, 0748-372-247, Csaba. (20998)

VÁLLALUNK tetőjavítást, cserépforgatást, vaskapuhegesztést és bármilyen építkezési munkát (saját anyagból is), vakolást, meszelést, szigetelést. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0724-148-777, 0743-402-195, István. (20998)

SZAKEMBER vállal bármilyen építkezési munkát, javítást, tetőjavítást, meszelést. Anyagot biztosítunk. Vassal is dolgozunk, hegesztünk, vasrítást készítenek. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0724-148-777, 0743-402-195, István. (20998)

RÉSZVÉTNYLIVÁNÍTÁS

Őszinte részvétünket fejezzük ki munkatársainknak, Lőrincz Emesének és Jakab Barna-Róbertnek, együttérzünk velük szeretett ÉDESAPJUK elvesztése miatt érzett fájdalomukban. Vigasztalódást kívánunk a családnak.
A Bolyai Farkas Elméleti Líceum közössége. (-l)

MEGEMLÉKEZÉS

Szomorú szívvel emlékezünk október 28-án a drága jó férjre, édesapára, nagyapára, a marosvásárhelyi születésű

BARABÁS GYULÁRA

halálának 3. évfordulóján. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes!
Bánatos szerettei. (21101)

FONTOS TELEFONSZÁMOK

- Romtelecom-tudakozó – információ - 0766-121-234
- Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás): 112
- Rendőrség - 0265/202-305
- SMURD (betegekkel kapcsolatos információk) - 0265/210-110
- Sürgősségi szolgálat:
 - gyermekeknek - 0265/210-177
- Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal - 0265/268-330
- GYULAFEHÉRVÁRI CARITAS, otthonigondozó szolgálat, 8–16 óra között: - 0736-883-110
- Optika-Optofarm - 0265/212-304 - 0265/312 436 - 0265/250-120 - 0265/263 351
- Optolens szemsebészet - 0265/263-351
- Marmed - 0265/250-344
- járóbeteg-rendelő: - 0756-468-658 - 0729-024-380
- Labor - 0751-114-307
- e-mail: marmed@marmed.ro, www.marmed.ro
- Dora Optics - 0733-553-976
- Dora Medicals - 0265/212-971
- Radiológia, echográfia Dr. Jeremiás István - 0265/222- 446
- Emma vendéglő, - 0740-083-077
- hidegtalak készítése - 0365/404-664
- Prefektúra - 0265/266-801
- RDS-RCS - 0365/400-401 - 0365/400-404
- Áramszolgáltató vállalat - 0800-500-929
- vidék - 0265/929
- Delgaz Grid - 0265/200-928 - 0800/800 928
- Aquaserv:
 - hideg víz-csatorna - 0265/215-702
 - közönségszolgálat - 0265/208-888
 - központ - 0265/208-800 - 08008-208-888
- Fogyasztóvédelmi hivatal - 0265/254-625
- Vasútállomás - 0265/236-284
- Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés (0-24 óra), professzionális balzsamozás Nemzetközi halottszállítás - 0265/215-119 - 0744-282-710
- Alkony Kft. temetkezés (24 ó.) - 0265/263-865
- koporsók, kellékek, - 0745-606-215
- koszorúk - 0745-606-269
- és halottszállítás - 0758-047-604
- Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442 - 0265/262-907

Méltányos reklámdíj fejében állandó szereplője lehet a FONTOS TELEFONSZÁMOK rovatnak.
Várjuk jelentkezését a 0265/268 854-es telefonon.

Sajtóközlemény

2023.10.26.

Aláírtuk a szerződést „Az energiahatékonyság növelése az AQUASERV RT. által üzemeltetett telephelyeken, megújuló napenergia-források felhasználásával” projekt keretében

A marosvásárhelyi AQUASERV RT., mint Az energiahatékonyság növelése az AQUASERV által üzemeltetett telephelyeken megújuló napenergia-források felhasználásával című, **24.709.000** lej összértékű (héa nélkül), a Nagy infrastruktúra operatív program 2014–2020 által finanszírozott projekt kezdeményezettje közli, hogy 2023. október 26-án a projekt keretében aláírta az alábbi szerződést:

Fotovoltaikus modulok beszerzése, tervezés és kivitelezés

- Vállalkozó: **FOMCO SOLAR SYSTEMS KFT.**;
- Az építési szerződés értéke: **18.713.426,70** lej, héa nélkül;
- Befejezési határidő: **2023. december 31.**

A szerződés általános célja:

Hálózati fotovoltaikus rendszerek beszerzése, szállítása és telepítése.

A szerződés konkrét célkitűzései:

- Fotovoltaikus panelrendszerek, hálózati inverterek (on-grid) tervezése, beszerzése, telepítése, üzembe helyezése és a rendszer felügyelete/működtetése;
- A fotovoltaikus panelek és az elektromos kábelek és tartozékok rögzítésére szolgáló fémszerkezetek felszerelése.
- A fotovoltaikus panelrendszerekhez kapcsolódó kiegészítő elektromos berendezések/gépek tervezése, beszerzése, telepítése, üzembe helyezése.
- A fotovoltaikus rendszerek telepítéséhez és üzembe helyezéséhez szükséges engedélyek beszerzése.

A projekt célja:

Az energiahatékonyság növelése az AQUASERV által üzemeltetett 16 telephelyen.

Az eseményen a nyertes kivitelező cég képviselői és az AQUASERV RT. vezetősége vett részt.

A projektet a 2014-2020-as Nagy infrastruktúra operatív programból finanszírozzák.

A költségvetés módosításával fizetik ki a súlyosan fogyatékos személyek elmaradt juttatásait

Mivel a kormány még nem utalta át a szükséges összegeket augusztusra és szeptemberre, a helyi tanács Soós Zoltán kezdeményezésére úgy döntött, hogy a teljes, közel 5 millió lejes összeget a helyi költségvetésből fizetik. Ebből az összegből körülbelül 1200 személy részesül.

A súlyos fogyatékossgal élők havi támogatása jelenleg 1890 lej, és 2023 októberétől emelkedik. Ebből az összegből 10%-ot a polgármesteri hivatal, a fennmaradó 90%-ot pedig az állam biztosítja.

Marosvásárhely a kezdetektől fogva a költségvetésben biztosította az összes érintett személy számára szükséges 10%-os (kb. 200.000 lej/hó) önrészt az év végéig.

Mivel az illetékes intézmények részéről eddig nem érkezett hivatalos válasz, a helyi tanács úgy döntött, hogy addig is a polgármesteri hivatal saját költségvetéséből fizeti ki az elmaradt összeget, amit később, amiután a kormány átutalta, levonnak. Ennek érdekében a Marosvásárhelyi Szociális Igazgatóság költségvetését 6,2 millió lejjel módosították, beleértve a civil szervezeteknek szánt összegeket is.

A Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal bel- és külkapcsolati osztálya

Marosvásárhelyi Rádió Románia **96 FM**
106,8 FM
1323 AM
www.marosvasarhelyiradio.ro

XVII. TIBERIUS FESTIVAL tiberiusfestival

INTERNATIONAL CHAMBER MUSIC FESTIVAL

James Campbell **Gulyás Márta** **Fenyő László**

Palatul Culturii Kultúrpalota

November 12-19 Noiembrie

Entranță liberă **Free entrance**

Muzica de cameră e pentru toți!

A kamarazene mindenkéi!

Chamber music is for everyone!

bioeel **AQUASERV** **ETV**

Újdonságok a Kobak könyvesboltokban:

Valérie Perrin Másodvirágzás

Valérie Perrin A vasárnap koldusai

Valérie Perrin A vasárnap koldusai

Coffee

Marosvásárhely, Győzelem tér 18.szám
Szászrégen, Mihai Viteazu út 15.szám